

Československá sociologická společnost a její valné shromáždění

Sociologická společnost je jednou z největších a nejagilnějších v oblasti sociálních věd. Dnes sdružuje více než 700 členů. Má 6 poboček v hlavních průmyslových a společenských centrech republiky a 14 odborných sekcí, které ve značné míře zajišťují šíření nových poznatků ze sféry teorie, metodologie i empiricko-výzkumné praxe v sociologické veřejnosti.

Pobočky Společnosti a jejich vedoucí

Brno:	doc. dr. Mojmír Köttner, CSc., filozofická fakulta UJEP
Ostrava:	Petr Reimer, Výzkumný ústav ekonomiky paliv a energetiky
Plzeň:	doc. dr. Alois Mužík, Ústav marxismu-leninismu VŠSE
Ústí nad Labem:	doc. ing. Miroslav Štráchal, CSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV
Hradec Králové:	doc. dr. Josef Patera, CSc., Vojenský lékařský výzkumný a doškolovací ústav
Olomouc:	doc. dr. Karel Vitek, CSc., filozofická fakulta UP, katedra aplikované sociologie

Odborné sekce a jejich vedoucí

Sekce	
marxistické sociologické teorie:	doc. ing. František Zich, CSc., Vysoká škola politická ÚV KSČ, Praha
sociologických metod a technik:	prof. dr. Rudolf Franěk, CSc., Ústav marxismu-leninismu ČVUT, Praha
sociologie práce, průmyslu a podniku:	doc. ing. Miloslav Tomášik, CSc., Vysoká škola ekonomická, Praha
sociologie města:	dr. Jiří Musil, CSc., Výzkumný ústav výstavby a architektury, Praha
sociologie venkova:	doc. dr. ing. Václav Hach, CSc., filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha
sociologie kultury a volného času:	dr. Jiří Linhart, Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha
sociologie tělesné kultury:	doc. dr. Vladimír Čechák, CSc., Vysoká škola politická ÚV KSČ, Praha
sociologie rodiny:	Zdenka Kadlecová, prom. ped.
sociologie mládeže:	dr. Antonín Matějovský, CSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha
sociologie veřejného mínění:	ing. Lubomír Vacek, CSc., Ústav pro výzkum veřejného mínění, Praha
sociální patologie:	doc. dr. Miroslav Dufek, CSc., právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha
sociologie vojenství:	dr. Miloš Čepera, CSc., Vojenská akademie Antonína Zápotockého, Brno
sociologie integrálního zkoumání člověka:	dr. Alexander Fazik, CSc., Vojenský historický ústav, Praha
výzkumu socialistického způsobu života:	doc. dr. Blanka Filipcová, CSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha

* * *

Je již dobrou tradicí Společnosti, že každé tři roky svolává valné shromáždění, aby na něm zhodnotila výsledky své práce za uplynulé období a vytyčila směr dalších úkolů. Tento rok se konalo ve dnech 26. a 27. února v Domě kultury SONP v Kladně.

Všechny materiály z jednání jsou v plném rozsahu uveřejněny v interním bulletinu *Zprávy Československé sociologické společnosti*. Zde se omezíme na rámcovou informaci.

Ve zprávě hlavního výboru

bylo uplynulé období zhodnoceno jako období ideového a organizačního růstu Československé

sociologické společnosti. K jeho zajištění přispěla důsledná orientace vycházející ze závěrů XV. sjezdu KSČ a z Jednotného programu společenských věd.

Obsah činnosti, zaměření přednášek, seminářů, sympozií a konferencí vycházely z potřeb budování rozvinutého socialismu. Centrem pozornosti byla zejména problematika vývoje sociální třídní struktury ČSSR, socialistického způsobu života, sociálního plánování a řízení, sociální aspekty průmyslové a zemědělské výroby.

Upevnila se jednota českých a slovenských sociologů. Jejich společná práce úspěšně reprezentovala československou sociologii na IX. světovém sociologickém kongresu.

Došlo k aktivizaci všech složek Sociologické společnosti, vzrostl počet jejích členů, zlepšila se obsahová i organizační příprava různých akcí, rozvinula se praxe pořádání odborných kursů. Dobrých výsledků bylo dosaženo při výměně zkušeností a koordinaci činnosti.

Významným úkolem Společnosti je výchova nové generace sociologů. Od posledního valného shromáždění byla přijata řada mladých členů, kteří se postupně zapojují do ideově odborné práce Společnosti. Jsou pořádány zvláštní semináře pro zvyšování jejich kvalifikace. Nejlépe si v tomto směru vede sekce metod a technik sociologických výzkumů (uspořádala 4 týdenní kursy a několik jednodenních seminářů k problematice metodik a metodologie).

Těžiště práce Společnosti je v pobočkách a sekcích, které v uplynulém období zorganizovaly více než 120 přednášek, seminářů, besed, sympozií a konferencí. Neaktivnější byly brněnská a olomoucká pobočka, ze sekcí pak sekce sociologie práce, průmyslu a podniku, sociologických metod, sociologie venkova, sociologie mládeže, sociologie rodiny, sociologie integrálního zkoumání člověka, veřejného mínění a sociální patologie. Byly založeny dvě nové sekce — výzkumu socialistického způsobu života a sociologie tělesné kultury.

V jednotlivých speciálních disciplínách byly rozvíjeny nejen empirické výzkumy, ale i odpovídající teoretická činnost. Nebyla však věnována větší pozornost rozpracování obecně marxistické sociologické teorie. Lze očekávat, že k rozvoji teoretických poznatků, zkoumání teoretických otázek oboru, právě tak jako ke kritice buržoazních sociologických koncepcí přispěje i nově ustavená sekce teorie marxisticko-leninské sociologie Slovenské sociologické společnosti, která bude úzce spolupracovat s již existující sekcí tohoto zaměření v Československé sociologické společnosti.

Jednou z důležitých forem práce Společnosti je zatím ne příliš rozsáhlá, ale efektivní publikační činnost. Zásluhou poboček a sekcí bylo vydáno 14 materiálů, převážně sborníků ze seminářů a konferencí, informujících o dané oborové problematice. Také interní bulletin *Zprávy ČSSS* se celkem úspěšně zhostil své role informátora a organizátora.

Sociologická společnost je významnou institucí jednak reprezentující československou sociologii v mezinárodní sféře, jednak zprostředkující spolupráci se společenskovědními, pedagogickými a dalšími pracovišti v naší zemi. V posledních letech byly rozšířeny kontakty se sovětskými, bulharskými, polskými a maďarskými sociology, právě tak jako se sociology v NDR. Společnost věnovala velkou pozornost teoretické přípravě naší delegace na IX. světový sociologický kongres v roce 1978 v Uppsale a přispěla tak k úspěchu marxistické sociologie na tomto fóru.

Na domácí půdě se prohloubila především vazba na Socialistickou akademii a Československou vědecko-technickou společnost. Pobočky úzce spolupracují s krajskými stranickými orgány, s hospodářskými organizacemi, popřípadě s vysokoškolskými pracovišti.

Všechny tyto vnější kontakty bude třeba dále rozšiřovat a aktualizovat v souladu s konkrétními potřebami společenské praxe. V nadcházejícím období půjde zejména o posílení koordinační funkce. Společnost sama totiž nemůže zásadním způsobem ovlivnit tvorbu plánů výzkumů, prostřednictvím svých členů však může přispět k větší vzájemné informovanosti jednotlivých sociologických pracovišť, k výměně zkušeností a ke spolupráci. Důslednější plnění této koordinační funkce bude vyžadovat i nové formy práce.

Při své další činnosti bude Sociologická společnost pokračovat v nastoupené cestě, bude ji rozšiřovat a zdokonalovat tak, aby odpovídala potřebám společenské vědy i společenské praxe a sledovala usnesení ústředních stranických a státních orgánů. Zvláštní pozornost bude přitom zaměřena na

- rozpracování marxisticko-leninské sociologie, a to jak v její obecně teoretické rovině, tak pro potřeby decizní praxe,
- upevnění spolupráce českých a slovenských sociologů a rozšíření mezinárodní spolupráce se socialistickými zeměmi,
- rozvoj kontaktů s jinými institucemi, jejichž práce souvisí se sociologickou problematikou,

- zejména s ústavy marxismu-leninismu, ústavy pro filozofii a sociologii, vysokými školami, resortními ústavy atd.,
- získávání a výchovu mladých sociologů.

Diskuse

Významný úvodní příspěvek přednesl člen korespondent ČSAV Ladislav Štourač, [předseda Komise pro organizaci vědeckých společností ČSAV. Ocenil pozitivní činnost Společnosti a poukázal na důležité společenské poslání marxistické sociologie. V obsáhlé diskusi vystoupilo pak dalších 20 účastníků, jejichž referáty ilustrovaly obecné i zvláštní problémy související jak s prací Společnosti, tak s rozvojem sociologické práce vůbec.

Především byly podány poměrně podrobné informace o činnosti a záměrech některých poboček a sekcí (olomoucké, plzeňské a ostravské pobočky, dále sekce sociologie práce, průmyslu a podniku, sekce sociologie integrálního zkoumání člověka, sociologických metod a technik a marxistické sociologické teorie).

Byla stručně zhodnocena práce *Sociologického časopisu a Zpráv*.

Znamná pozornost se soustředila na funkci sociologie v socialistické společnosti, na nutnost rozpracování obecné marxistické sociologické teorie a jejího propojení s praxí.

Byly nastíněny požadavky pro další sociologickou práci: posun od sociografických přístupů k fundovaným sociálním analýzám; rozvoj komparativních výzkumů; zlepšení kvality informací pro řídicí orgány; využití spolupráce v rámci mezinárodních problémových komisí socialistických zemí k řešení společných nebo analogických problémů.

V souvislosti s integrací práce Československé a Slovenské sociologické společnosti byl zdůrazněn význam spolupráce na úrovni sekcí.

Opakovaně byla jako zvláště aktuální diskutována otázka profesionální erudice sociologů. Zejména v oblasti výchovy mladých sociologů je pocítována nedostatečnost přípravy pro podnikovou praxi.

Celkově byl konstatován růst potřeb sociologických analýz a s tím související nutnost rozvoje a zkvalitnění sociologických výzkumů. Sociologická společnost má v tomto procesu nezastupitelnou roli.

Hlavní výbor Společnosti udělil čestná uznání:

- soudruhu Juraji Zvarovi za zásluhy o výstavbu Československé sociologické společnosti a za úspěšnou pedagogickou a publicistickou činnost v oblasti sociologie,
- Sociologickému časopisu za zásluhy o rozvoj marxistické sociologie a za úspěšnou popularizaci teoretických a metodologických zkušeností v tomto oboru.

Valné shromáždění zvolilo nový hlavní výbor a revizní komisi a schválilo závěrečné usnesení.

Předsednictvo, hlavní výbor a revizní komise

Předseda:

prof. dr. Juraj Zvara, DrSc., Vysoká škola politická ÚV KSČ, Bratislava

Místopředsedové:

prof. dr. Jaroslav Kohout, DrSc., Vysoká škola ekonomická, Praha
dr. Jolana Jančovičová, CSc., Ústav filozofie a sociologie SAV, Bratislava

Vědecký tajemník:

dr. Vladimír Dubský, CSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha

Hospodář:

dr. Jana Vítečková, CSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha

Členové předsednictva:

doc. ing. Vlastislav Bauch, CSc., Ústav filozofie a sociologie SAV, Bratislava
doc. ing. Jaroslava Bauerová, CSc., Vysoká škola ekonomická, Praha
doc. dr. František Charvát, DrSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha
Jozef Košta, prom. soc., Ústav filozofie a sociologie SAV, Bratislava
doc. dr. Mojmír Köttner, CSc., filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, Brno
doc. dr. Karel Rychtařík, DrSc., Ústav pro výzkum veřejného mínění, Praha
ing. Lubomír Vacek, CSc., Ústav pro výzkum veřejného mínění, Praha
doc. ing. František Zich, CSc., Vysoká škola politická ÚV KSČ, Praha

Členové hlavního výboru:

dr. Miloslav Beránek, nakladatelství Naše vojsko, n. p., Praha

doc. dr. Vladimír Čechák, CSc., Vysoká škola politická ÚV KSČ, Praha
 dr. Alexander Fazík, CSc., Vojenský historický ústav, Praha
 doc. dr. Blanka Filipciová, CSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha
 prof. dr. Rudolf Franěk, CSc., Ústav marxismu-leninismu ČVUT, Praha
 dr. Radomír Havlík, CSc., Ústav marxismu-leninismu Univerzity Karlovy, Praha
 dr. Karel Herman, Škoda, n. p., Plzeň
 prof. ing. Antonín Hodek, Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha
 dr. Luboš Chaloupka, pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, Praha
 doc. dr. Jozef Karásek, CSc., filozofická fakulta Univerzity Komenského, Bratislava
 dr. Jiří Linhart, Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha
 dr. Antonín Matějovský, CSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha
 doc. dr. Josef Patera, CSc., Vojenský lékařský výzkumný a doškolovací ústav, Hradec Králové
 doc. dr. Ján Pichňa, CSc., filozofická fakulta Univerzity Komenského, Bratislava
 dr. Božena Sabršulová, CSc., Ústav pre výskum verejnej mienky, Bratislava
 dr. Jan Sedláček, CSc., filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha
 doc. dr. Miroslav Soukup, CSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha
 doc. ing. Miroslav Štráchal, CSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, pobočka Ústí nad Labem
 doc. ing. Miloslav Tomšík, CSc., Vysoká škola ekonomická, Praha
 doc. dr. Karel Vítek, CSc., filozofická fakulta Univerzity Palackého, Olomouc
 dr. Olga Zukalová, CSc., Ústav filozofie a sociologie, Bratislava

Náhradníci hlavního výboru

Pavel Dvořák, Ústav pro výzkum veřejného mínění, Praha
 ing. Libuše Lišková, Vysoká škola ekonomická, Praha
 Petr Reimer, Výzkumný ústav ekonomiky paliv a energetiky, Ostrava
 dr. Alois Ritomský, CSc., Ústav filozofie a sociologie, SAV, Bratislava
 dr. Petr Sak, CSc., Ústřední výbor Socialistického svazu mládeže, Praha

Revizní komise:

Předseda:

doc. dr. ing. Jiří Kuzin, CSc. Ústav marxismu-leninismu UK, Praha

Členové:

dr. Milan Aleš, krajská správa Českého statistického úřadu, Plzeň
 dr. Katarína Podoláková, CSc., Výzkumný ústav životnej úrovně, Bratislava
 dr. Jaroslav Ražnok, Vysoká škola politická ÚV KSČ, Praha
 dr. Věra Rollová, CSc., Československý výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Praha

Usnesení valného shromáždění

Valné shromáždění Československé sociologické společnosti při ČSAV, jež se uskutečnilo ve dnech 26. a 27. února 1980, projednalo hodnocení své činnosti za období od posledního valného shromáždění v listopadu 1976 a konstatovalo, že se uplynulé období vyznačovalo úsilím o rozvoj české a slovenské sociologie na pozicích marxisticko-leninské teorie. I když úkoly usnesení, jež bylo přijato na předchozím valném shromáždění, byly značně obsáhlé a náročné, podařilo se je zásadně splnit. Zejména důsledně a systematicky byly plněny úkoly, v nichž se promítaly závěry XV. sjezdu KSČ. Kromě toho byly dále zpřesněny organizační principy práce, zejména ve smyslu řízení poboček a sekcí, dalšího zkvalitňování členské základny a zvyšování celkové kázně jako prostředku posilování iniciativy každého jednotlivce. Důsledně se podařilo zavést pořádek do administrativně správní agendy, takže systém práce nyní umožňuje plně se zaměřit na hlavní obsahové úkoly. Pokud se jedná o nedostatky v práci Československé sociologické společnosti v uplynulém období, projevují se ve dvou směrech:

Především v samotné práci hlavního výboru je možno konstatovat určitou disproporcionálnu. Jestliže se na jedné straně projevovalo soustavné úsilí o zkvalitňování veškeré práce, na druhé straně ne všichni členové měli stejné předpoklady pro práci v hlavním výboru; zejména časové zaneprázdnění některých velmi angažovaných funkcionářů narušovalo docházku. I když tato skutečnost byla hodnocena jako přirozený proces vývoje, bude třeba učinit opatření pro zvýšení kázně členů ústředních orgánů Československé sociologické společnosti.

Druhá okolnost, která signalizuje nutnost zproduktivnění práce, se týká dalšího posílení spolupráce mezi českými a slovenskými sociology. I když Československá sociologická společnost

vytváří jednotnou základnu pro spolupráci mezi českými a slovenskými sociology a ve vzájemných vztazích se projevuje oboustranné dobré chápání bratrské sounáležitosti, nebyly tyto předpoklady dosud plně využity ke spolupráci až do úrovně všech sekcí. Proč z některých sekcí přicházely přirozené požadavky, aby se právě v tomto směru práce ještě více zkvalitnila.

V souvislosti s celkovým posuzováním uplynulého funkčního období není možné pominout pozitivní hodnocení i reprezentaci naší sociologie v zahraničí. Bylo zásluhou právě Československé sociologické společnosti při ČSAV, že delegace českých a slovenských sociologů na IX. světový kongres sociologie v Uppsale byla dobře připravena a mohla vystupovat koordinované a jednotně. Přitom nezůstalo jen při vlastní kongresové účasti, nýbrž výsledky tohoto jednání byly přeneseny do všech poboček prostřednictvím delegátů, přímých účastníků kongresu.

Na základě přednesené zprávy o činnosti a hospodaření Československé sociologické společnosti, dále zprávy revizní komise, jakož i připomínek a námětů v diskusi, valné shromáždění Československé sociologické společnosti

A. schvaluje

přednesenou zprávu hlavního výboru o činnosti a hospodaření Československé sociologické společnosti a zprávu revizní komise;

B. přijímá

následující úkoly, jejichž plnění by mělo umožnit další rozvoj české a slovenské sociologie; jde o tyto úkoly:

1. napomáhat řešení zásadních problémů v naší společnosti, jež přináší další socialistický vývoj, a v úzké návaznosti na usnesení ústředních stranických a státních orgánů zaměřovat činnost našich sociologů na angažované využívání společenskovo vědní teorie ve společenskovo vědní praxi;
2. věnovat co největší pozornost rozvoji marxisticko-leninské sociologické teorie a ve spojitost s tím neúnavně a věcně kritizovat i přehodnocovat výsledky buržoazní sociologie a odhalovat její protisocialistický, antikomunistický charakter; při této tvořivé i kritické práci bude nutno se opírat o internacionální vztahy s předními sociology socialistických států a jejich sociologickými společnostmi;
3. maximálně posilovat spolupráci s dalšími organizacemi, jejichž činnost umožňuje další rozpracovávání marxisticko-leninské sociologie, zejména s Ústavu marxismu-leninismu ÚV KSČ i vysokých škol a s Ústavu pro filozofii a sociologii ČSAV a SAV;
4. ještě více koordinovat činnost českých a slovenských sociologů, a to zejména v práci sekcí, aby se zvýšila účinnost v řešení základní průřezové i oblastní problematiky;
5. v místech, kde jsou vysokoškolská pracoviště, na nichž se rozvíjí sociologická teorie, popřípadě kde rozvíjejí činnost resortní i jiné výzkumné ústavy, v nichž se uplatňuje sociologie, usilovat prostřednictvím poboček o vzájemnou kooperaci, informovanost a stimulování dalších trendů, jež dovolí účinnou aplikaci sociologie ve společenských procesech;
6. prohlubovat práci v pobočkách a sekcích, a to zejména tam, kde dosud není plně rozvinuta a využita skutečná kapacita sociologické práce: činnost poboček a sekcí orientovat na rozvíjení účelné spolupráce s místními institucemi, které rovněž disponují určitým objemem sociologické kapacity, zejména s obvodními výbory Socialistické akademie, sekcemi vědeckého komunismu a sociologie, Komitétem pro vědecké řízení při Vědeckotechnické společnosti apod.;
7. podstatně větší pozornost než dosud věnovat získávání mladých sociologů a jejich zapojování do sociologické i veřejné činnosti v orgánech Československé sociologické společnosti.

Vedle těchto úkolů, jejichž plnění je zaměřeno na další obsahové i organizační zproduktivnění práce Československé sociologické společnosti při Československé akademii věd, valné shromáždění

C. ukládá

a) hlavnímu výboru

1. uspořádat kongres českých a slovenských sociologů po XVI. sjezdu KSČ, na němž budou rozpracována sjezdová usnesení pro oblast sociologické práce tak, aby sociologie co nejefektivněji napomáhala dalšímu socialistickému rozvoji v našich zemích; hlavní výbor za tím účelem ustaví do konce prvního pololetí 1980 přípravnou komisi;
2. věnovat zvýšenou pozornost rozvíjení spolupráce se socialistickými společnostmi bratrských socialistických zemí a oboustranně využívat výměny zkušeností;
3. po zkušenostech s přípravou naší delegace pro světový kongres v Uppsale přistoupit se stejnou důsledností k zajišťování příštího světového kongresu, a to po stránce ideologické, organizační a konkrétního vystupování jednotlivých členů delegace;
4. rozpracovat dohodu o spolupráci mezi Československou sociologickou společností při Československé akademii věd a Českým ústředním výborem Komitétu pro vědecké řízení při Československé vědeckotechnické společnosti;
5. pokračovat ve vydávání ústředního orgánu *Zprávy ČSSS* a soustavně informovat všechny členy o aktuálních otázkách sociologické teorie, o stavu organizace a zajišťování jednotlivých úkolů, a zvláště o činnosti sekcí a poboček;
6. projednat všechny připomínky a náměty z diskuse na valném shromáždění, včetně diskusních příspěvků nepřednesených (podaných však písemně), a zajistit jejich odpovídající uplatnění;

b) pobočkám a sekcím

1. organizovat výroční členské schůze ve druhém pololetí roku 1980 a rozpracovat v usneseních úkoly přijaté na valném shromáždění;
2. postupně připravovat náměty pro kongres českých a slovenských sociologů a na základě jednání okresních a krajských stranických konferencí a XVI. sjezdu Komunistické strany Československa promyslet další možnosti uplatnění sociologické teorie v naší aktuální společenské praxi;
3. prohloubit propagační práci v oblasti marxisticko-leninské sociologie zejména informováním o aktuálních výsledcích výzkumné práce a o aplikaci sociologické teorie v praktickém životě, a to nejen na stránkách odborného tisku, ale i v periodikách stranických orgánů nebo veřejných institucí;
4. soustavně předávat informace o životě v pobočkách a sekcích k uveřejnění ve *Zprávách* Československé sociologické společnosti, aby toto periodikum mohlo plnit svou funkci bezprostředního informačního a mobilizačního činitele v dalším rozvoji sociologie.

* * *

Na závěr jednání zaslali účastníci valného shromáždění dopis prezidiu ČSAV, v němž stručně informovali o výsledcích činnosti Československé sociologické společnosti a vyjádřili plnou podporu programu Komunistické strany Československa při budování socialismu v naší zemi.

Eva Bártová

3. sjezd marxisticko-leninské sociologie v NDR

Vědecká rada pro sociologický výzkum v NDR a Národní výbor pro sociologický výzkum při Akademii věd NDR uspořádaly ve dnech 25. – 27. března 1980 v Berlíně 3. sjezd marxisticko-leninské sociologie v NDR. Jeho tématem byly otázky *sociální struktury a životního způsobu při utváření rozvinuté socialistické společnosti v NDR*. Jednání bylo přítomno 852 účastníků z NDR a 33 zahraničních hostů.

Úvodní referát přednesl prof. R. Weidig, předseda vědecké rady pro sociologický výzkum v NDR a ředitel ústavu marxisticko-leninské sociologie Akademie společenských věd při ÚVSED. Svůj projev orientoval na problematiku vývoje sociální struktury a socialistického způsobu života